

Cím: Folyékonyság

A szerző neve: Dévai Tímea

**Intézmény, kar: Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Bölcsészettudományi – és
Művészeti Kar**

Szak, specializáció, évfolyam: Képi ábrázolás, festő specializáció, III. évfolyam

**Témavezető neve, tudományos fokozata, beosztása: Dr. habil. Lenkey-Tóth Péter DLA,
egyetemi docens**

Téma bemutatása:

Pályamunkám egy 3 festményből álló sorozat, amely a folyékonyság vizuális kifejezőerejéről, a világunkat jellemző állandó változásról és az egyén belső szubjektív érzelmeiről szól. Ennek bemutatására egy olyan jelenséget választottam, ami már a természetben is absztrakt módon jelenik meg. A vízfelszínen tükröződő felület, a lágy hullámvázson folytonosan széteső, majd újraértelmeződő kép vált alkotásaim központi témájává. Alkotómunkám során a víz folyékony természetéből adódó kifejező erőt és a változásban rejlő állandóságot kutattam, míg végül párhuzamot vontam le a folyamatosan változó, csendesen vibráló vízfelület és saját szubjektív belső érzésvilágom között. A szüntelenül átalakuló vízfelszín leképezése ezáltal az alkotó egyén lelkében végbemenő változások dokumentációjává vált.

Projektem mindezekon felül két fontos témával foglalkozik. Ezek közül az első inkább vizuális, még a másik allegorikus értelmezésű kérdésekre keresi a válaszokat. Az előbbi a folyékonyság látható, tapintható kifejező erejének a vizsgálata, amely során a folyékony anyag tulajdonságait figyeltem meg. A víz elemi erő, hatalmas, világot formáló, folyékony természetéből adódóan képes olyan érzelmek társítására is, amilyenekre más, szilárd anyagok nem képesek. A folyékonyság a víz egyik leglátványosabb és legkifejezőbb tulajdonsága, amelyből kiindulva a vizet nagyon sok szóval lehet jellemezni:

.....Hullámszik, áramlik, folyik, mozog, ringatózik.

.....Dinamikus, harmonikus, egyenletes, lágy, ritmusos.

.....Lehet békés, megnyugtató, hangulatos, lélekemelő, szelíd és spirituális.

.....Ugyanakkor lehet durva is, kemény, erőteljes, veszélyes, romboló, valódi elemi erő.

Mindezek a tulajdonságok erőteljes érzelmeket váltanak ki az emberből, amelyek erősen kapcsolódnak az adott víz látványához, a hullámszás mértékéhez, illetve annak hiányához. Emellett az azt körülvevő környezet és a fények vízfelületre gyakorolt hatása is befolyásolja a látványt, ezáltal érzelmeinket.

Projektem másik fontos témája a világunkat jellemző folyamatos változás. Mindig minden átalakul körülöttünk, a természet, a kultúra, a rendszer amiben élünk, a társadalom aminek tagjai vagyunk és mi magunk is változunk az évek alatt. Az ember megöregszik, közben pedig tapasztalataink útján átalakul a világot felfogó és megítélő szemléletünk. Ugyanez a változás figyelhető meg a vízfelszínt nézve, ahol a hullámszás ritmusára újra rendeződik a visszatükröződő valóság. Bár messziről nézve a folyók, tavak és a tengerek mindig ugyanolyanok, valójában minden egyes pillanatban más képet mutatnak, hiszen minden, ami körül veszi őket hatással van rájuk. Ha odahajolunk és igazán közelről nézzük meg a víz felületét, akkor válik láthatóvá, hogy valójában nem egy sima, lapos, egysíkú anyagot látunk, hanem egy állandóan mozgásban lévő, áramló, nyugtalan, mégis nyugalmat keltő folyamat, aminek hullámain és gyűrődésein újra és újra alakul az általunk észlelt világ. Szélcsend idején kiválóan megfigyelhető ahogyan visszatükröződik minden, de nagy hullámszásnál gyakran elfelejtjük, hogy a tükörkép még mindig ott van, csupán minden pillanatban újra értelmeződik egy olyan absztrakt képpé, ami csak akkor és ott létezik. Ezeket a pillanatképeket nem tudjuk

lemásolni, sem megismételni, és várakozhatunk, azonban akkor is csak végtelen számú kísértetiesen hasonló változatát látnánk az áhított képnek, ugyanazt soha többé.

Ugyanakkor ezek a tükörképvariációk pusztán a világunk reflexformái, egy olyan valóság képei, amelyekből következtethetünk a valódira, de fel nem ismerhetjük azt. A számos reflektált kép csupán megannyi változata az eredetinek, amelyek mind visszautalnak keletkezésük forrására, de ezen a ponton már nem azonosítható a tükrözött tárgy. Ekkor felismerhetővé válik a víz ősi formája, ahol az elfolyó valóság absztrakt képe egy láthatatlan, mégis jelenlévő tartalom reprezentációjává alakul. Mindezek mellett a tükrözött és a valódi kép között található összefüggés egyben a valóság és az ember szubjektív élettapasztalása között is megfigyelhető. Mindenki ugyan azt látja, de másképp fogja fel, ebből következik, hogy a lehetséges értelmezések száma éppen úgy végtelen számúvá válik mint ahogyan a hullámozó vízfelületen felfedezhető a képvariációk alakulása. A tényleges kép, a befogadható információk torzulnak, amiként a tükörkép szétDarabolódásánál látható. Minél nagyobb a hullámozás és a zavar, annál nagyobb lesz az absztrakció mértéke is.

Az alkotófolyamat ismertetése:

Mikor úgy döntöttem, hogy érdemes lenne a víz viselkedésével, vizuális jellegével és a folyékony elem tulajdonságaival komolyabban foglalkozni, az alkotómunka megkezdése előtt a víz látható tulajdonságait kezdtem vizsgálni. Hónapokon keresztül, több száz fényképet készítettem, mialatt a folyékonyság megjelenési formáit, kifejező erejét, a vízfelszín folyamatos változását, a víz mozgását és a tükröződések tanulmányoztam. Az érdekelt, hogy mire lehet képes a folyékony víz, emellett mitől lesz az, ami? Valóban csak attól válik folyékonnyá a folyékony, hogy anyaga vagy témája szerint annak tekintjük? Hogyan lehet kifejezni a művészetben valamit, ami annyira bizonytalan, mint maga a víz, folyamatosan változó, számos formában létező? Meddig lehet felismerhető a látvány mögötti valóság? Éppen ezért a fényképek elkészítése során számos különböző helyzetben figyeltem meg a vizet. Természetes, illetve mesterséges környezetben, lassú folyásnál, erős sodrásnál, kis mennyiségben és nagy tavakon. Ezen kívül készítettem vízalatti és vízfelszíni képeket is, amelyeknél a fényhatások is nagy szerepet kaptak.

Alkotásaim elkészítéséhez végül a vízfelszín mozgását, az egyenletes hullámzást és az azokon megjelenő tükröződésekét választottam. Azok a kompozíciók kerültek előtérbe, ahol a vízfelülethez nagyon közeli, kis képkivágások láthatóak és ahol a tényleges valóság már nehezen felismerhető, ezáltal az absztrakciónak nagyobb szerepe lesz. Mindhárom festmény megalkotása során ugyan az a koncepció érvényesült. A kiválasztott fényképek alapján vázlatot készítettem a vászonra, majd egy vékony, "elnagyolt" festékréteg felvitele következett. Száradás után a mintázat részletezésére került sor, amikor a nagy egysíkú foltokat több kisebb alakzattá, jellemzően csíkokká alakítottam. Ezután több hasonló, lazúros réteget festettem, mialatt fokozatosan ügyeltem az átmenetek létrehozására. A foltok egybemosása, a vízfelszín összemosódását, valamint az elfolyó anyag mozgását hivatott érzékeltetni. Bár mindhárom kép fotóból indul ki, egyik sem másolata annak, hanem inkább a valós tapasztalás és az érzet összefonódását rögzítik.

Elsőként a 100x70 cm-es kép készült el. Akril festékekkel készítettem, így a rendkívül gyors száradási idő miatt ügyelnem kellett, hogy még addig létrehozzam az átmeneteket amíg kenhető a festék. Mivel az akril vízbázisú, így a vékony, lazúros rétegek kialakításához a festéket vízzel hígítottam, ami lehetővé tette a színek összemosását. Ugyanakkor az anyag tulajdonságai az absztrakt jelleg erősödését eredményezték a képen.

Másodikként a 120x80 cm-es festményt készítettem el. Egyszerűbb kompozíciót választottam mint korábban, ezáltal nagyobb hangsúly került az átmenetekre a világos és sötét között. Ez az alkotás már olajfestékekkel készült, hígításához lenolajat és terpentint használtam. Az így kapott híg festék és a lassú száradási idő lehetővé tette az árnyalatok egyenletes kidolgozását, egyfajta homály érzetet teremtve a képen.

A harmadik, 160x140 cm-es festménynél a bonyolultabb, ezáltal összetettebb kompozíció felé fordultam. Ismét olajfestékekkel dolgoztam, nagyszámú hígított, lazúros réteget alkalmazva. Bár az alkotás lényege a tükrökép szétbomlásának absztrakciója, mégis a térbeliség érzékeltetése mellett döntöttem, ami így visszautal a valós látványra.

Az alkotófolyamat a vázlatos rétegektől a részletesebbek elkészítése felé haladt. Minden réteg megfestése, a részletek fokozatos kidolgozása egyúttal egy ember megismerésének a folyamata is, ahol a festmények elkészültével az alkotó saját magával is szembesült, aki épp úgy egyedi, mint a víz felszínén látható pillanatképek.